

szabadság utáni fizetés nélküli szabadság tartamára, de az utóbbiból *legfeljebb egy évre*.

Ez a kedvezmény az anyát újabb szülés (több szülés) esetén újra megilleti.

Ha tehát az anya a szülés évében nem vett ki rendes szabadságot (mert például május elején szült), és igénybe veszi a fizetés nélküli szabadságot (a gyermekgondozási díjat és segélyt), akkor egy évre és (május elejei szülés esetén) a szülési szabadság leteltének időpontjától függően körülbelül kilenc hónapra járó rendes szabadságra válik jogosulttá a gyermekgondozási (fizetésnélküli) szabadság letelte után.

Ezt a szabadságot munkába állásakor meg kell kapnia. Ha azonban még a munkába állása előtt *áthelyezik* egy másik munkáltatóhoz (például egy másik könyvtárba), akkor az elmaradt szabadság kiadására az említett ÁBMH-rendelet 4. paragrafusának (3.) bekezdésében foglaltak az irányadók. Eszerint abban az esetben, ha a dolgozót év közben másik munkáltatóhoz helyezik át, *a ki nem adott szabadsá-*

got az új munkahelyén kell megkapnia. Az előző munkahelyen egyébként sem volt lehetőség az elmaradt szabadság kiadására, mivel az érdekelteket még a fizetés nélküli szabadság tartama alatt, újbóli munkába állása előtt helyezték át. Áthelyezés esetén pedig a szabadságot pénzben nem szabad megváltani.

Az ilyen eseteket a munkáltatók csak akkor tudják elkerülni, ha a gyermekgondozási (fizetés nélküli) szabadságon volt anyát nem áthelyezéssel veszik át intézményük állományába. Ha ugyanis az anya a munkaviszonyát az előző munkahelyén felmondással vagy közös meg egyezéssel szünteti meg, akkor az ott ki nem vett szabadságot – az ÁBMH-rendelet 4. paragrafusának (1.) bekezdése szerint – pénzben kell megváltani. Egyébként is – a Munka Törvénykönyve (Mt.) 25. paragrafusának (2.) bekezdése értelmében – a dolgozó másik munkáltatóhoz való áthelyezésében a két munkáltatónak egymással és az érdekelttel meg kell állapodnia.

Magyar–brit könyvtárosképzési szeminárium

1987. április 10. és 14. között a Magyar Könyvtárosok Egyesülete rendezésében magyar–brit szeminárium zajlott le Budapesten, a könyvtárosképzés kérdéseiről. A szeminárium brit résztvevői a következők voltak: *Tom Wilson* professzor, a Sheffieldi Egyetem információtudományi tanszékének vezetője; *dr. Bob McKee*, a Birminghami Politechnikum könyvtári és információs tanszékének tanára, *Margaret Redfern*, az Észak-londoni Politechnikum könyvtári és információs tanszékének tanára, *Christopher Turner*, a Brighton-i Politechnikum könyvtári és informatikai tanszékének vezetője és *Bob Usherwood*, a Sheffieldi Egyetem információtudományi tanszékének tanára. Magyar részről részt vett a szemináriumon *Billédi Ferencné dr.*, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, *Bobokné Belányi Beáta dr.*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem könyvtártudományi tanszékének tanára, *Darányi Sándor*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem könyvtártudományi tanszék-

ének tanára, *dr. Dömötör Anna*, a veszprémi Vegyipari Egyetem Központi Könyvtárának főigazgatója, *dr. Fülöp Géza*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem könyvtártudományi tanszékének vezetője, *Hegedűs Péter*, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa, *dr. Nagy Attila*, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjának munkatársa, *Pálvölgyi Mihály*, a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola könyvtártudományi tanszékének tanára; *Papp István*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgató-helyettese; *Próhle Éva*, az Országgyűlési Könyvtár munkatársa; *dr. Szepesváry Tamás*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanárképző Főiskolai Kara könyvtártudományi tanszék csoportjának vezetője; *Törökne Jördán Katalin*, az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központjának munkatársa és *Vajda Erik*, az Országos Műszaki Információs Központ és

Könyvtár igazgatóhelyettese. Meghívott vendégként részt vett a szeminárium munkájában *dr. Dósa Márta*, az amerikai Syracuse Egyetem professzora. A szeminárium titkára *Bátonyi Béláné* volt, a Művelődési Minisztérium Vezetőképző és Továbbképző Intézetének könyvtárosa. A szemináriumot *Vályi Gábor*, az Országos Könyvtártudományi Tanács elnöke nyitotta meg.

A brit kollégák összesen 13 előadást és referátumot tartottak, magyar részről 12 előadás, referátum és korreferátum hangzott el.

Nehéz ennek a számos témát és problémakört átfogó, összesen 25 referátumnak, korreferátumnak az eredményét összegezni, elemezni és méltatni.

A témaválasztás előnyei

Rendkívül szerencsésnek kell tekintenünk a brit és a magyar könyvtáros egyesület azon elhatározását, hogy a könyvtárosképzés problémáinak vizsgálatát, közös megvitatását tűzték ki a szeminárium tárgyául. Ezzel a döntéssel ugyanis a brit, a magyar és a nemzetközi könyvtárügy minden időszerű kérdése napirendre került. A könyvtárosképzés ugyanis a könyvtárügynek azon területe, amely az összes gondot magában foglalja. A jövő könyvtárosait a képzés során minden vonatkozásban, világnézeti, politikai és társadalmi tekintetben, elméleti és gyakorlati téren, módszertanilag, történetileg is alaposan fel kell készíteni leendő hivatásuk, foglalkozásuk színvonalas ellátására. Minden területen nem nyújthatnak számukra teljes kiképzést, de a jövőbeli munkájukhoz szükséges történeti, elméleti és gyakorlati alapismeretekkel, módszertani fogásokkal, magatartásbeli, viselkedési normákkal, interperszonális készségekkel stb. el kell őket látnunk, lévén a könyvtáros pálya és a tudományos tájékoztató tevékenység szilárd elvi alapokon nyugvó, alapos elméleti ismereteket feltételező gyakorlati tevékenység, változatos igényű olvasóközönség és kutatói gárda sokrétű kívánságainak kell megfelelnie. A nemzetközi könyvtárügyi szervezetek, egyesületek összefüvetelein – az esetek többségében – valamely részletkérdés, egy-egy könyvtártípus (például orvosi, műszaki, mezőgazdasági, egyetemi könyvtárak, ifjúsági, iskolai könyvtárak, nyilvános könyvtárak stb.), illetve egy-egy munkaterület (katalogizálás, osztályozás, irányítás-vezetés stb.) vagy valamely módszer (olvasóvá

nevelés, könyvtárhasználóvá nevelés stb.) megtárgyalása kerül napirendre, a könyvtár- és tájékoztatásügy átfogó, minden területet számbavevő áttekintésére nem vagy csak igen ritkán kerül sor. Ez esetben viszont a szerencsés, átgondolt szemináriumi témaválasztás természetes keretet adott a könyvtár- és tájékoztatásügy kérdéseinek teljeskörű vizsgálatára, s ezzel perspektivikus áttekintést az összes résztvevő számára.

Miért fontos ez a tanárok, oktatók, külső szakemberek számára? Azért, mert ilyen teljes körű áttekintéssel nem rendelkeznek, s ha problémáikkal más szakemberekhez fordulnak, azok a saját munka- és kutatási területüket, személyes érdeklődési körükbe tartozó gondokat, kérdéseket helyezik előtérbe, s az egyéb területek háttérbe szorulnak. A tantervek kidolgozása, s az oktatási programok (curriculumok) összeállítása során a különböző szak- és munkaterületek jeles szakemberei a maguk speciális területének minden apró részletkérdését látni kívánják a tantervben és a tananyagban. A rendelkezésre álló tantervi időkeret erre korántsem elégséges. Ezen a szemináriumon viszont a szakemberek megismerhették kollégáik szakmai érveit és kívánalmait is, reális képet tudtak alkotni maguknak egyrészt a könyvtár- és tájékoztatástudomány fogalomkörébe tartozó ismeretterületek egészéről, másrészt az egyes szakterületek összefüggéseiről, kapcsolatairól, s harmadrészt egymáshoz viszonyított fontosságukról, arányaikról vagy akár oktatási idősükséglerükről is.

Nagyon megnyugtató volt, hogy mind a brit, mind a magyar résztvevők egyenrangú, egyformán fontos, egymás mellé rendelt ismeretterületnek tekintették a könyvtártudományt és a tájékoztatástudományt. Nem véletlen, hogy szinte az egész világon a könyvtárosok és a dokumentalisták-informátorok képzése nagyobb részt ugyanazon intézmény vagy szervezet keretében történik, azaz az eredetileg könyvtárosképzési céllal megszervezett oktatásban mind nagyobb teret kapnak a dokumentációs és informatikai ismeretek, illetve megfordítva: az informatikai szakemberképzésben is oktatják azokat a korszerű könyvtárügyi-könyvtártani, bibliográfiai ismereteket, amelyek a szakirodalmi tájékoztatás számára is szükségesek. A külföldi szakirodalomban és magyarországi tanácskozásokon is lehetett találkozni ettől eltérő véleménnyel, amely szerint a két intézmény nem egyenrangú, az egyik alá van rendelve a másiknak, kevésbé fontos

annál. A könyvtárosok a könyvtárak, az informatikusok a tájékoztatási intézmények mellett voksolnak – mindegyik a másik rovására.

Egyik tájékoztatási intézményünk vezetője a könyvtárat és a tájékoztatási intézményt ipari üzemhez, gyárhoz hasonlította, amelyben a könyvtár csak anyagraktár, alkatrésztároló hely, az információs intézmény pedig a termelési részleg, ez hozza létre a jól használható késztermékeket. Azt már persze figyelmen kívül hagyta, hogy ugyanabból az „alkatrészből”, azaz az eredeti dokumentumból (könyvből, periodikumból stb.) az információs intézmény többfajta terméket is létrehozhat (például teljes fordítást, kivonatot, szemlét, esetleg egyszerű bibliográfiai leírást), de mindezek után megmarad az „alkatrész” a maga eredeti valóságában, s nem épül bele fizikailag (de szellemileg, tartalmilag sem teljesen) az ún. „késztermékbe”, s a kutatók gyakran a belőle készített dokumentációs termékek alapján fordulnak hozzá, mint eredeti, autentikus forráshoz.

A két intézménytípusnak és dokumentumaiknak, illetve termékeiknek ilyen szembeállítása hamis és értelmetlen, s ez a mértéktartó, józan szemlélet jellemezte a szeminárium résztvevőinek az álláspontját minden vonatkozásban.

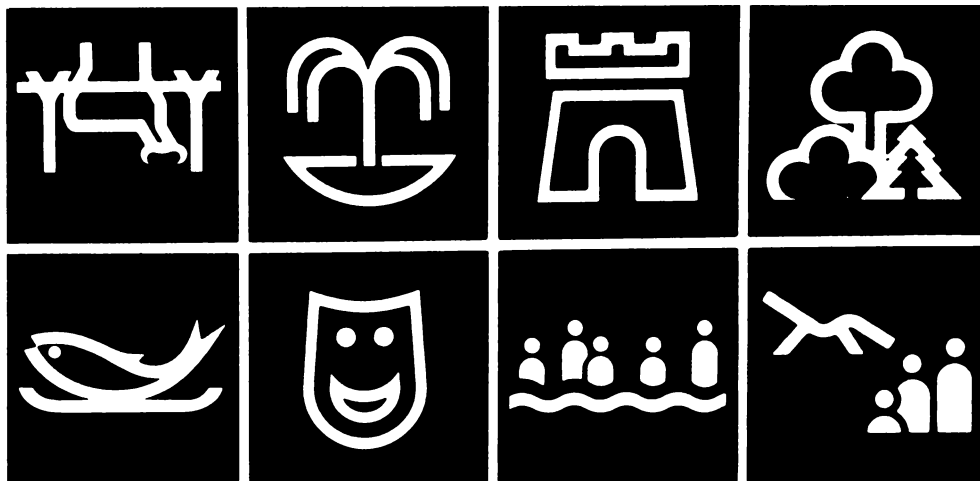
Hasonlóságok és különbségek

Az is kiderült a tanácskozás során, hogy Nagy-Britannia és Magyarország esetében a könyvtár- és tájékoztatásügy, továbbá a könyvtárosképzés terén sok szempontból azonos, illetve hasonló gondokkal kell szembenézni. Az oktatás egészének jellegét általánosságban mindkét országban a társadalom politikai gazdasági és művelődési szükségletei határozzák meg, e szükségletek azonban egymástól nagy mértékben eltérnek, a megvalósításukra szolgáló kulturális és gazdasági lehetőségek a brit szigetországban jóval kedvezőbbek, ahogy ez *Margaret Redfern*nek, illetve *Fülöp Gézá*nak az Egyesült Királyságban, illetve a Magyarországon folyó könyvtárosképzésről, annak háttéréről és helyzetéről szóló előadásában az első napon elhangzott. A képzés mindkét országban átalakulóban van, de ez az átalakulás a két országban különböző szinten megy végbe. Abban az értelemben van hasonlóság, hogy mindkét helyen egyre nagyobb jelentőséget kap a tájékoztatástudomány a könyvtár- és

domány mellett. *Bob McKee* *A könyvtár- és tájékoztatástudomány mint tudományos diszciplína* című referátumában ugyancsak kiemelte ezt a tendenciát, amely tudományos vonatkozásban, a kutatás terén is érvényesül.

Bob Usherwood a használóra irányuló, a használóközpontú szakemberképzés szükségességéről beszélt, kiindulva abból az alapelvből, hogy a könyvtári és információs szolgálat a használók érdekében jött létre, értük van, éppen ezért ki kell fejleszteni a hallgatókban a piac, azaz a szolgáltatások igénylőinek szükségletei iránti érzékenységet. *Dömötör Anna* hozzászólásában az e téren szerzett gyakorlati tapasztalatairól számolt be; a veszprémi Vegyipari Egyetem Központi Könyvtára ugyanis a szombathelyi Tanárképző Főiskola könyvtár-tudományi tanszékének tankönyvtára. Az általános témák közt végül *Christopher Turner* a tanterv elméleti alapjairól szólt, s ennek kapcsán azokról a feltételekről, amelyek biztosítják a hallgatók kreatív és döntési képességének kialakítását, s egyben széles körű szakképzettséget nyújtanak a hallgatóság számára; előadását *Pálvölgyi Mihály* hazai gyakorlati példával támasztotta alá.

A következő két munkanapon *Tanítási és tanulási területek és stratégiák* összefoglaló cím alatt több részprobléma került megvitatásra. Olyan témakörökről, módszerekről, eljárásokról, technikai megoldásokról esett szó, amelyeknek megismerése, elsajátítása elengedhetetlen feltétele a korszerű könyvtári és tájékoztatási tevékenységnek. *Bob Usherwood* *A személyzet és a szolgálat irányítása* címen a könyvtárigazgatás, a vezetés (management) kérdését elemezte: szükségességét a könyvtárosképzésben, oktatásának módszereit és eredményeit. *Szepesvári Tamás* korreferátumában a képzés nagyon fontos, de egyben legnehezebb feladatáknak jellemezte az igazgatás, az irányítás oktatását, tekintettel még a munkavégzésben is meglehetősen járatlan, az irányítás terén pedig teljességgel tapasztalatlan hallgatókra. *Tom Wilson* ugyancsak bonyolult, nálunk az oktatásban hosszú időn át háttérbe szorult, s még ma is háttérben lévő fontos témakört taglalt, amikor a marketingről és a használói ismeretek elsajátításának fontosságáról szólt. Az információ is áru, amelynek piaca van, a piaci verseny ezen a téren is érvényesül, tehát a hallgatókat a könyvtári és tájékoztatási tudományok oktatása keretében meg kell tanítani arra is, hogy az információk terjesztésének milyen piaci megközelítési követelményei van-

nak. Ezért szükséges számukra a marketingelmélet oktatása, továbbá annak biztosítása, hogy a feladatanalízisek, a piacelemzés és a használói ismeretek elsajátítása révén marketingterv kidolgozására legyenek képesek. Tom Wilson előadását magyar részről *Hegedüs Péter* egészítette ki. Erről szólt részletesen *Margaret Redfern*, illetve magyar részről *Nagy Attila*, aki a nálunk politikai okokból meglehetősen későn, csak az ötvenes-hatvanas évek fordulóján megindult olvasáskutatásról, az olvasás-szociológiai, olvasáslélektani és olvasáspedagógiai komplex vizsgálatok eredményeiről adott számot. Szintén Nagy Attila volt Bob Usherwood *Interperszonális készségek* című előadásának korreferense. Az interperszonális kommunikáció jelentősége a könyvtári és tájékoztatási technika fejlődésével párhuzamosan fokozatosan növekszik.

Az állományalakítás kérdéseivel *Bob McKee* foglalkozott, s elsősorban a forrásokhoz való hozzáférés fontosságát hangsúlyozta; a bibliográfiai ellenőrzés kérdéseit taglalva rámutatott a könyvtárosoknak az emberi tudás kezelésében szerzett hagyományos jártasságára. *Bobokné Belányi Beáta* kiegészítő referátumában az állományalakítás egyéb tartalmi kérdéseit elemezte a képzés oldaláról. Bob McKee következő előadásában a hálózaton belüli együttműködés és munkamegosztás lehetőségeit és problematikáját taglalta, majd *Christopher Turner* – folytatva a témát – a számítógépes hálózatoknak az oktatás modernizálásában betöltött szerepét hangsúlyozta. Kiemelte, mennyire fontos, hogy az oktatás súlypontja e terü-

leten a hallgatók önálló gyakorlati munkájára épüljön. *Jacsó Péter* hozzászólásában ezt a kérdést a mikroszámítógépes ismeretek oktatásának fontosságával egészítette ki, és felhívta a figyelmet a szoftver, a hardver és a dataver termékekkel kapcsolatos tudnivalókra. Mivel e termékek bibliográfiai leírására jelenleg még szabvány sincsen, a képzés sem tarthatott lépést a felhasználói igényekkel.

Az adatbázisok fajtáit jellemezve *Christopher Turner* meggyőzően bizonyította, hogy az elsődlegesen gyakorlati jellegű ismeretek pusztán elméleti úton nem oktathatók. *Vajda Erik* kiegészítő hozzászólásában annak a véleményének adott hangot, hogy a korszerű képzésnek ismernie kell az adatbázisok formai és tartalmi jellemzői mellett az információkereső segédletek széles körét is.

Néhány szót a szeminárium hangulatáról. Az együtt töltött időt, a közös munkát, a szüneteket, a kollektív és személyes beszélgetéseket igazán baráti, meleg légkör, kitűnő atmosféra jellemezte. A brit és magyar szakemberek közt kollektíve is igen jó munkatársi és emberi kapcsolat alakult ki, de olyan személyes barátságok is szövődtek, amelyek – az objektív szakmai érdekek mellett – arra ösztönöznek bennünket, hogy hasonló céllal mint most, később is találkozzunk. Mert a szeminárium keretében sok fontos dologról tárgyaltunk, beszélgettünk, a könyvtáros- és informatikus képzés számos szegmenetumát megvizsgáltuk, de rengeteg még a közös probléma, tennivaló.

(F. G.)

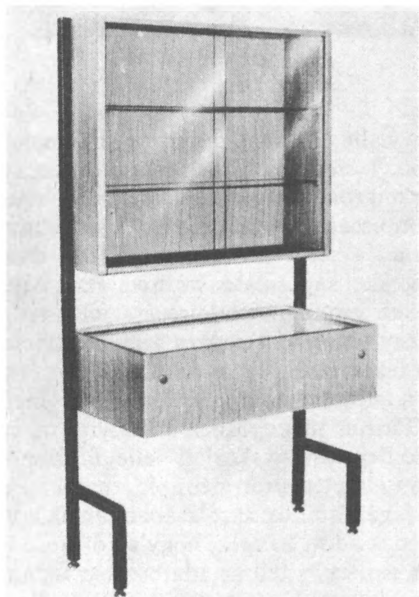
A TANÉRT AJÁNLATA

Bemutatjuk a

MERABONA

KÖNYVTÁRI BÚTORCSALÁD

további két tagját

Egyoldalas vitrin

Fogyasztói ára: 3930,- Ft.

Kétoldalas vitrin

Fogyasztói ára: 5120,- Ft.

Mindkét vitrin felső része tolóüveggel zárt üvegpolcos szekrény, amely alatt üvegtetős tároló található

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Országos Tanszergyártó
és Értékesítő Vállalat
Bútorkereskedelmi főosztálya

Budapest, VIII., Szentkirályi u. 8.
Levél cím: Budapest 1428 Pf. 2.
Telefon: 339-938